

Puberen tussen Sumatra en de Achterhoek

door Jill Stolk

In 1954 vaart de dertienjarige Erik op de 'Willem Ruys' van Sumatra naar Nederland, waar hij na de zomervakantie naar de HBS zal gaan. Tijdens de bootreis doet zijn jonge 'pleegmoeder', de Indische mevrouw Vonk, een dringend appèl op Eriks ontluikende seksualiteit. Het dorp in de Achterhoek, waar Erik in de kost komt bij zijn tante en haar gezin, is hij ontgroeid. Het duurt nog twee jaar voor zijn ouders met verlof komen en Erik mist zijn moeder. Peter Andriessse (1941) schreef eerder 'Koude sambal', verhalen, novellen en romans. In 1965 kreeg hij een eervolle vermelding van de Reina Prinsen Geerligsprijs.

O, drie weken het leven aan boord van zo'n groot luxe passagiersschip meemaken! Tenminste, als je in de goede klasse reist. Wie vierde klasse reist, bewoont een bedompte 'onderwereld'.

Erik en vriend Bert reizen in de klasse van de gegoeden. In de gangen kondigen Javaanse bedienden met xylofoons de maaltijd aan. De jongens verkennen het hele schip, ook de verboden plekken, ze zwemmen, dammen, spelen tafeltennis, zien vliegende vissen en dartelende dolfijnen en 's avonds nemen ze een kijkje in de danssalons. Ook echt kattenkwaad halen de twee uit. Bij vliegende storm op de Indische Oceaan toch het dek opgaan door een deur die per ongeluk niet vergrendeld is en gered moeten worden door een matroos met een touw om z'n middel. 'Godvergeten katjongs. Als ze jullie op de brug niet hadden gezien, waren jullie als vaatdoeken overboord geblazen'. Erik vertelt zijn vriend niets over de lichamelijke toenaderingen van zijn pleegmoeder Pam. 's Avonds brengt Pam Erik naar zijn hut en helpt hem met wassen op intieme plaatsen, iets wat zijn moeder alleen maar deed toen hij nog klein was, en dan niet met de bijzondere interesse van Pam... Erik vindt haar gedrag afschrikwekkend en tegelijkertijd beantwoordt hij haar avances, al is het dan op schuchtere wijze.

Erik en Bert horen eigenlijk nog bij de jongenswereld en niet bij die van de volwassenen. Wanneer in de Rode Zee de 'Willem Ruys' en de 'Oranje' elkaar zullen passeren, staan de jongens al lang van tevoren aan de reling in de felle zon. Bert: 'Als de Oranje er straks aankomt kunnen we misschien niet eens bij de reling komen als we hier weggaan. Dan staan alle grote mensen voor ons'.

Op honderd meter afstand passeren de schepen elkaar en onder 'de grote mensen' breekt de chaos uit. Verrekijkers brengen echte of vermeende bekenden in het vizier. Er wordt geroepen, gegild, de mensen verdringen elkaar.

In juli 1954 gaat het passeren goed, dankzij de afstand tussen de schepen, maar die nacht in januari 1953 ging het vreselijk mis; de thuiskomende Willem Ruys en de uitgaande Oranje kwamen met elkaar in aanvaring. Voor de opvarenden liep het goed af en na kostbare reparaties konden beide schepen weer in de vaart gebracht worden.

Twee kimono's

Deel 1, het gedeelte van het boek dat zich op zee afspeelt, krijgt van de auteur de titel 'De blauwe kimono' mee. In deel 2 wordt de kimono rood. Van deel 2 gaat veel dreiging uit. We zijn geland in de Achterhoek van de jaren vijftig, kostelijk bezongen in het radioprogramma van de huisvrouw en de groenteman: 'Tja tja tja, wat zullen we eten. Tja tja tja, wie zal dat weten. Wie is de man die mij dat zeggen kan? De groenteman!'

Eriks leven is uit balans. Hij mist zijn moeder vreselijk. Er is geen contact met zijn broer Fred. Erik is de enige uit het dorp die naar de HBS gaat. De anderen bezoeken de MULO of de Ambachtsschool. Hij wordt niet geaccepteerd in het dorpsgroepje. Gelukkig is opoe wel hartelijk. En wanneer Eriks vliegtuig afgebouwd zal zijn en de lucht in gaat, zullen de dorpelings hem vast en zeker gaan waarderen! En daar is mevrouw Vonk weer. Ze woont nu in Deventer en ze gedraagt zich anders... Andriessse vertelt zijn 229 bladzijden tellende verhaal in een flow. Het leven van de puberjongen Erik wordt minutieus gebracht, maar er is geen moment van traagheid, het wordt nergens saai. De toon van deze auteur is ingehouden en tegelijkertijd wordt er emotie overgebracht. Knap werk, ook geschikt voor puberende jongens en meisjes.

Peter Andriessse: 'De rode kimono'.

Uitgeverij: In de Knipscheer. Prijs € 17,50

ISBN 978-90-6265-853-4

Bron: *Den Haag Centraal*, vrijdag 13 juni 2014, jaargang 8 nummer 370

